

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра адміністративного, фінансового та інформаційного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
Ярослав ЛАЗУР
«19» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
Освітня програма	Міжнародне право
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Природоресурсне право» для здобувачів галузі знань **29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право**, освітньої програми **Міжнародне право**.

Розробники:

Карабін Т.О. – завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор.

Сухан І.С. – доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, кандидат юридичних наук.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права

протокол № 10 від «19» серпня 2024 року

Завідувач кафедри Тетяна КАРАБІН

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 8 від «19» серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90 Кількість модулів – 1 аудиторних – 44 самостійної роботи 46 здобувача вищої освіти – 2	2-й	2
	Семестр	
	4-й	4
	Лекції	
	24 год.	8
	Практичні, семінарські	
	20 год.	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота	
	46 год.	78

2.МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є набуття студентами теоретичних знань про основні категорії та інститути природоресурсного права, їх сутність і зміст; правову регламентацію охорони навколишнього природного середовища, особливості правового режиму використання та відтворення (відновлення) різних видів природних ресурсів; формування у майбутніх фахівців професійних умінь і навичок правильно тлумачити та застосовувати на практиці положення національного законодавства, норми якого регулюють природоресурсні відносини, які виникають у процесі використання, відтворення та охорони природних ресурсів, а також збалансованого і раціонального природокористування, охорони довкілля; вироблення у здобувачів вищої освіти системного розуміння про екологічну безпеку, її зміст, структурні рівні, основні принципи, критерії та чинники, які впливають на рівень її забезпечення.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- осясвоєння здобувачами вищої освіти нових знань щодо правової регламентації використання окремих природних ресурсів;
- розуміння специфіки права власності на природні ресурси та права природокористування, особливостей правового режиму власності та використання окремих природних об'єктів;
- формування здібностей аналізувати і тлумачити діюче природоресурсне законодавство, навичок щодо визначення тенденцій його удосконалення та розвитку.

Навчальна дисципліна покликана сприяти оволодінню майбутніми фахівцями сукупністю відповідних компетентностей, а також формуванню та розвитку здатності здійснювати правозастосовчу діяльність.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти поглиблять наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02 Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 05 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові

цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 03 Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини, за допомогою міжнародно-правових інструментів та механізмів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення дисципліни «Природоресурсне право» є ОК 5 «Теорія держави і права».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 15 Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ.

ПРН 16 Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої право інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.

Очікувані результати навчання:

ПРН 15 Опановувати та застосовувати сучасні цифрові інструменти для ефективного збору, систематизації та критичного аналізу правової інформації з різноманітних національних та міжнародних джерел у контексті природоресурсного права.

ПРН 16 Формулювати обґрунтовані висновки, розробляти практичні рекомендації та пропонувати інноваційні підходи до вирішення проблем у сфері

природоресурсного права, включаючи правотворчу, правоінтерпретаційну та правозастосовну діяльність.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методи демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Лекційні заняття, виступи на семінарських заняттях та участь у дискусіях, підготовка самостійних робіт на задані завдання, модульна контрольна робота, залік.

Лекція – основний вид навчального заняття, яке призначене для засвоєння теоретичного матеріалу. Основна мета лекції – дати систематизовані основи наукових знань з навчальної дисципліни, сконцентрувати увагу на найбільш складних та необхідних питаннях. Лекції повинні носити, як правило, проблемний характер, стимулювати активну пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти, сприяти формуванню у них творчого мислення. Обсяг навчального матеріалу, який розглядається на лекції, залежить від виду навчальної дисципліни та рівня підготовки здобувачів вищої освіти. Кількість навчальних питань у лекції має бути такою, щоб забезпечити глибоке розкриття її основної мети і в той же час досить інтенсивну роботу здобувачів вищої освіти.

Практичне (семінарське) заняття – це форма навчального заняття, на якому здобувачами вищої освіти вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у здобувача вищої освіти практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем оцінюються виступи здобувачів вищої освіти, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати свою позицію.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Мета самостійної роботи – засвоїти в повному обсязі

навчальну програму і сформувати самостійність як важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни — засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять.

До основних форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти належать такі: опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, рекомендованих нормативних актів та літератури; вивчення та конспектування питань, передбачених для самостійного опрацювання; підготовка самостійних робіт на задані завдання; підготовка есе за тематикою лекційних занять; підготовка до семінарських занять; підготовка до різних форм поточного контролю; підготовка до модульної контрольної роботи.

Види навчання: відповідь на запитання, бліц-опитування, робота у команді, рольові ігри, моделювання ситуацій.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний, метод мозкового штурму, метод проблемного викладу, робота в малих групах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання:

Форми поточного контролю: виступи на семінарських заняттях та участь у дискусіях, підготовка самостійних робіт на задані завдання, підготовка есе.

Форма модульного контролю: письмова контрольна роботи (в тому числі тестування).

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота														Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	44	100

4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... – теми модуля.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (середнє за два модулі)
Практичні (семінарські) заняття	14	56
Модульна контрольна робота	1	44
Разом	15	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Методика оцінювання. Матеріал кожного модуля, який здобувачі вищої освіти повинні засвоїти протягом двох семестру, вноситься на модульну контрольну роботу, що проводиться в кінці семестру згідно з графіком проведення модульних контрольних робіт.

Модульна контрольна робота виконується в письмовому вигляді. Сумарна максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за виконання всіх завдань однієї контрольної роботи складає 40 балів, за умови правильного виконання всіх завдань, що виносяться на модульну контрольну роботу.

Невиконання чи неяка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів незалежно від причини невиконання (неявки).

Сумарна оцінка (від 0 до 40 балів) виставляється у відомість модульного контролю.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

За результатами модульного контролю та роботи під час двох модулів визначається підсумкова модульна оцінка. Оцінка за залік визначається в залежності від рейтингового балу за семестр на основі поточної роботи та написання двох модульних контрольних робіт. До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова оцінка становить не менше 35 балів.

Здобувач вищої освіти, підсумкова модульна оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. У протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов модульний контроль та його влаштовує підсумкова модульна оцінка.

Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково.

Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову модульну оцінку, яку він отримав за результатами навчання протягом двох семестрів.

Залік проводиться в усній формі. На залік виносяться питання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100- бальною шкалою. Оцінка за залік вноситься у відомість обліку успішності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка зараховано (A) виставляється, коли здобувач вищої освіти дає абсолютно правильні відповіді на питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. Здобувач вищої освіти застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка зараховано (B) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка зараховано (C) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив питання, але мають місце окремі неточності.

Оцінка зараховано (D) виставляється, коли здобувач розкрив питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки.

Здобувач вищої освіти припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка зараховано (E) виставляється, коли здобувач неповністю розкрив питання, відповідь містить суттєві помилки.

Оцінка не зараховано з можливістю повторного складання (FX) виставляється здобувачеві, який не розкрив питання Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F) виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити питання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачеві вищої освіти, дозволяється виставлення залікової оцінки – «зараховано», «не зараховано з можливістю повторного складання», та «не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни». Здобувач має право підвищити оцінку, складаючи залік наприкінці семестру.

6.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. «Поняття та система природоресурсного права»

Взаємодія суспільства і природи - передумова становлення природоресурсного права. Розвиток природоресурсного права України як комплексної галузі права. Наука природоресурсного права та її становлення в Україні. Природоресурсне право як навчальна дисципліна.

Поняття природоресурсного права як галузі права. Предмет природоресурсного права. Методи правового регулювання природоресурсних відносин. Принципи природоресурсного права.

Місце природоресурсного права в системі права України та його співвідношення з екологічним та іншими галузями права. Система природоресурсного права.

Тема 2. «Джерела природоресурсного права»

Поняття, система та особливості джерел природоресурсного права. Природоресурсне законодавство. Кодифікація нормативно-правових актів з природокористування. Спеціальні закони як джерела природоресурсного права. Місце підзаконних актів у регулюванні природоресурсних правовідносин. Нормативно-правові акти місцевих органів самоврядування в галузі природокористування.

Конституція України як джерело природоресурсного права.

Актуальні питання розвитку природоресурсного законодавства України.

Тема 3. «Право власності на природні ресурси»

Поняття права власності на природні ресурси та його ознаки. Форми власності на природні ресурси в Україні, їхнє законодавче закріплення. Конституційні засади права власності на природні ресурси. Право власності на природні об'єкти та ресурси у законодавстві.

Зміст права власності на природні ресурси. Суб'єкти права власності на природні ресурси. Об'єкти права власності на природні ресурси. Загальна характеристика окремих об'єктів права власності на природні ресурси, таких як земля, надра, води, ліси, рослинний і тваринний світ, атмосферне повітря, природно-заповідний фонд.

Підстави та порядок виникнення права власності на природні ресурси. Підстави та порядок припинення права власності на природні ресурси.

Права та обов'язки власників природних ресурсів. Гарантії права власності на природні ресурси. Способи захисту й охорони права власності на природні об'єкти та ресурси.

Тема 4. «Право природокористування та його основні види»

Поняття природокористування та право природокористування. Принципи права природокористування. Об'єкти права природокористування. Суб'єкти

права природокористування. Зміст права природокористування. Права й обов'язки природокористувачів.

Основні види природокористування та їх законодавче закріплення. Загальне природокористування. Спеціальне природокористування.

Особливості використання природних ресурсів на умовах оренди. Права й обов'язки суб'єктів орендних правовідносин.

Підстави і порядок виникнення права природокористування. Підстави та порядок припинення права природокористування.

Тема 5. «Правове забезпечення управління в галузі природокористування»

Поняття та зміст управління в галузі природокористування, принципи та методи управління в галузі природокористування.

Функції державного управління в галузі природокористування. Участь України в системі міжнародного природного співробітництва.

Система і компетенція органів управління природокористування в Україні. Органи загального державного управління та місцевого самоврядування в галузі природокористування. Органи державного управління природокористуванням спеціальної компетенції.

Міністерство екології та природних ресурсів України. Державні агентства, державні служби та державні інспекції як центральні органи державної виконавчої влади в галузі природокористування.

Компетенція органів місцевого самоврядування в галузі природокористування.

Правові питання участі громадськості в управлінні природокористування.

Правові засади ведення державних природоресурсних кадастрів, Червоної і Зеленої книг України.

Тема 6. «Юридична відповідальність у галузі природокористування»

Поняття та функції відповідальності за порушення природоресурсного законодавства.

Поняття природоресурсного правопорушення, його ознаки. Склад природоресурсного правопорушення.

Види правопорушень у галузі природокористування, їх класифікація і залежності від предмету і об'єкту посягання, у відповідності до інститутів і галузей природоресурсного законодавства, за ступенем екологічної небезпеки і заходів державно-правового примусу.

Види юридичної відповідальності за правопорушення у галузі природокористування. Кримінальна відповідальність за порушення в галузі природокористування та види кримінальних покарань, що застосовуються.

Адміністративна відповідальність і види адміністративно-правових стягнень за правопорушення у галузі природокористування.

Змістовний модуль II.

Тема 7. «Правове регулювання використання земельних ресурсів»

Земельні відносини у контексті сучасної земельної реформи. Поняття правового режиму використання земель. Земля як об'єкт правового регулювання, використання.

Державне управління в галузі земельних відносин. Система органів управління в галузі земельних відносин.

Поняття і зміст права власності на землю. Особливості права власності на землю. Суб'єкти права власності на землю. Право власності на землю громадян. Право власності на землю територіальних громад. Право власності на землю юридичних осіб. Право власності на землю держави.

Право землекористування. Суб'єкти та правові форми землекористування. Оренда землі. Підстави припинення землекористування. Судовий захист права власності на землю.

Відповідальність за порушення земельного законодавства. Кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства.

Тема 8. «Правове регулювання використання надр»

Загальні проблеми охорони та використання надр в Україні. Визначення надр як природнього об'єкта. Особливості правовідносин з геологічного вивчення, розвідки та використання надр. Правові засади ведення кадастру родовищ корисних копалин.

Законодавство України про надра. Кодекс України про надра.

Особливості управління в галузі використання надр. Система органів управління. Компетенція органів управління щодо розпорядження надрами.

Право власності на надра. Суб'єкти та об'єкти права власності на надра. Зміст права власності на надра. Правові форми і методи захисту права власності на надра. Право користування надрами, його характеристика та види. Правове регулювання природоресурсного вивчення надр.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання надр.

Тема 8. «Правовий режим використання, відтворення й охорони вод»

Актуальні проблеми використання вод в Україні.

Води як об'єкт правового регулювання використання. Склад водного фонду.

Правовий режим використання вод в Україні. Водне законодавство України. Водний кодекс України.

Управління й контроль в галузі використання вод. Функції управління, його види (загальне, спеціальне, державне, громадське) Державний облік вод, Державний водний кадастр. Облік і ведення державного кадастру. Державний моніторинг вод. Стандартизація і нормування в галузі використання вод.

Особливості застосування спеціальних законодавчих вимог до використання водних ресурсів.

Право власності на води. Суб'єкти, об'єкти, підстави виникнення, зміни і припинення права власності на води.

Поняття та види права водокористування, зміни і припинення права водокористування. Загальне та спеціальне водокористування.

Види і засоби контролю за використанням вод та відтворення водних ресурсів. Вирішення спорів з питань використання вод.

Відповідальність за порушення водного законодавства.

Тема 9. «Правове регулювання використання альтернативних джерел енергії»

Альтернативні джерела енергії як об'єкт регулювання використання.

Правовий режим використання альтернативних джерел енергії. Законодавство про альтернативні джерела енергії.

Загальне і спеціальне використання альтернативних джерел енергії, проблеми розмежування.

Державне управління використання альтернативних джерел енергії.

Стандартизація використання альтернативних джерел енергії.

Правове регулювання енергозбереження.

Тема 10. «Правове використання, відтворення, захисту і охорони лісів»

Актуальні проблеми використання лісових ресурсів України.

Ліс як об'єкт правового регулювання використання. Поняття лісового фонду України та лісових ресурсів.

Поняття, предмет, принципи і система лісового права. Джерела лісового права. Лісовий кодекс України.

Особливості державного управління у сфері лісових відносин. Особливості, функції та види управління в галузі використання лісів. Загальний державний, спеціальний і громадський контроль за використанням лісів. Організація та ведення лісового господарства. Правове регулювання лісовпорядкування. Ведення державного обліку лісів і лісового державного кадастру.

Право власності на ліс. Особливості суб'єктивного та об'єктивного складу права власності на ліс. Захист права власності на ліс.

Право лісокористування : поняття, суб'єкти. Види лісокористування, класифікація за підставами виникнення, за цільовим призначенням, за правовою формою. Особливості постійного і тимчасового лісокористування.

Вирішення спорів у галузі використання лісів. Відповідальність за порушення лісового законодавства: види, підстави і порядок притягнення. Майнова відповідальність за шкоду, заподіяну порушенням лісового законодавства.

Тема 11. «Правовий режим використання рослинного світу»

Актуальні проблеми правового регулювання використання рослинного світу в Україні. Рослинний світ як об'єкт правового регулювання. Види природних рослинних ресурсів. Природні рослинні ресурси загальнодержавного і місцевого значення. Співвідношення понять «ліс» та «рослинний світ»

Загальна характеристика законодавства України про рослинний світ. Завдання законодавства України про рослинний світ. Міжнародні нормативно-

правові документи в системі законодавства про рослинний світ. Закон України «Про рослинний світ».

Державне регулювання режиму рослинного світу. Порядок ведення державного обліку і кадастру рослинного світу.

Правові форми та види використання природних рослинних ресурсів. Загальне та спеціальне використання об'єктів рослинного світу. Права та обов'язки користувачів об'єктами рослинного світу.

Юридична відповідальність за порушення у сфері використання об'єктів рослинного світу. Притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності.

Тема 12. «Правові засади використання тваринного світу»

Актуальні проблеми правового регулювання використання тваринного світу в Україні.

Тваринний світ як об'єкт права власності та права користування. Об'єкти тваринного світу.

Загальна характеристика законодавства про тваринний світ. Закон України «Про тваринний світ» Закон України «Про Червону книгу України».

Особливості управління в галузі використання тваринного світу. Функції управління, повноваження органів і посадових осіб системи управління, контролю й охорони. Види контролю в галузі використання тваринного світу.

Право власності на тваринний світ. Суб'єкти та об'єкти права власності на тваринний світ.

Право користування об'єктами тваринного світу, його форма та види. Зміст права використання тваринного світу. Права і обов'язки користувачів. Підстави та умови припинення права використання тваринного світу.

Основні види використання тваринного світу. Правове регулювання ведення мисливського господарства та здійснення полювання. Правове регулювання здійснення промислового рибальства. Правове регулювання здійснення любительського та спортивного рибальства.

Особливості та порядок міжнародної торгівлі об'єктами тваринного світу, що перебувають під загрозою зникнення.

Відповідальність за порушення законодавства в галузі використання тваринного світу: поняття, ознаки, підстави настання, види, порядок притягнення.

Тема 13. «Правове регулювання використання курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон»

Поняття та види природних лікувальних ресурсів та комплексів. Правовий режим використання курортних, лікувально-оздоровчих зон і курортів. Поняття рекреаційних зон, їх види, склад, порядок утворення. Особливості управління в галузі використання рекреаційних зон.

Правовий режим використання природних ресурсів курортів. Правовий режим використання природних ресурсів округів санітарної охорони курортів.

Правовий режим використання природних ресурсів у лікувально-оздоровчих місцевостях.

Поняття та види правових режимів природних рекреаційних ресурсів. Правове регулювання сільського зеленого туризму. Особливості правового режиму використання природних ресурсів вільних економічних зон туристично-рекреаційного типу.

Особливості державного управління та контролю в галузі використання курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних зон.

Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері використання курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних зон.

Тема 14. «Правовий режим використання природно-заповідного фонду»

Природно-заповідний фонд України. Законодавство України про природно-заповідний фонд.

Поняття та класифікація територій і об'єктів природно-заповідного фонду України. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Загальна характеристика правового режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Правовий режим природних заповідників, біосферних заповідників і національних природних парків. Правовий режим охоронних зон природно-заповідного фонду.

Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду та особливості правового режиму їхніх земель. Припинення права власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Правовий режим та особливості використання природно-заповідного фонду для наукових досліджень та в освітніх цілях. Особливості державного управління в галузі використання природно-заповідного фонду. Функції управління в галузі використання природно-заповідного фонду. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду і контроль за режимом їх використання.

Правопорушення в галузі використання природно-заповідного фонду як підстава для юридичної відповідальності. Манова (таксова) відповідальність за порушення законодавства про природний заповідний фонд. Порушення законодавства про природно-заповідний фонд як підстава для адміністративної та кримінальної відповідальності.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Поняття та система природоресурсного права	6	2	2			2	10		1			4
Тема 2. Джерела природоресурсного права	6	2	2			2	9	1				3
Тема 3. Право власності на природні ресурси	6	2	2			2	8					4
Тема 4. Право природокористування та його основні види	8	2	2			4	9	1				4
Тема 5. Правове забезпечення управління в галузі природокористування	7	2	2			3	10		1			5
Тема 6. Юридична відповідальність у галузі природокористування	7	2	2			3	9	1				4
Тема 7. Правове регулювання особливості використання земельних ресурсів	9	2	2			5	8		1			6
Тема 8. Правовий режим використання, відтворення і охорона вод	9	2	2			5	8	1				7
Тема 9. Правове регулювання використання альтернативних джерел енергії	8	2	1			5	8	1	1			6
10. Правове регулювання, відтворення, захисту і охорони лісів	7	2	1			4	8					8
11. Правовий режим використання рослинного світу	6	2	1			3	10	1				8
12. Правовий режим використання тваринного світу	6	2	1			3	11					9
13. Правове регулювання використання курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон	3					3	8	1				7
14. Правовий режим використання природно-заповідного фонду	2					2	4	1				3
Усього годин	90	24	20			46	90	8	4			78

2. Темі семінарських занять

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому науково-педагогічний працівник організує дискусію з попередньо визначених проблем.

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою. На кожному семінарському занятті науково-педагогічний працівник оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію та ін.

Одержані студентом оцінки на семінарських заняттях можуть враховуватися при визначенні модульної оцінки та семестрової підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин: денна	Кількість годин: заочна
1	Поняття та система природоресурсного права	2	1
2	Джерела природоресурсного права	2	
3	Право власності на природні ресурси	2	
4	Право природокористування та його основні види	2	
5	Правове забезпечення управління в галузі природокористування	2	1
6	Юридична відповідальність у галузі природокористування	2	
7	Правове регулювання особливості використання земельних ресурсів	2	1
8	. Правовий режим використання, відтворення і охорона вод	2	
9	Правове регулювання використання альтернативних джерел енергії	1	1
10	Правове регулювання, відтворення, захисту і охорони лісів	1	
11	Правовий режим використання рослинного світу	1	
12	. Правовий режим використання тваринного світу	1	
13	Правове регулювання використання курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон		
14	.Правовий режим використання природно-заповідного фонду		
Разом		20	4

3. Самостійна робота

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин: денна	Кількість годин: заочна
1	Поняття та система природоресурсного права	2	4
2	Джерела природоресурсного права	2	3
3	Право власності на природні ресурси	2	4
4	Право природокористування та його основні види	4	4
5	Правове забезпечення управління в галузі природокористування	3	5
6	Юридична відповідальність у галузі природокористування	3	4
7	Правове регулювання особливості використання земельних ресурсів	5	6
8	. Правовий режим використання, відтворення і охорона вод	5	7
9	Правове регулювання використання альтернативних джерел енергії	5	6
10	Правове регулювання, відтворення, захисту і охорони лісів	4	8
11	Правовий режим використання рослинного світу	3	8
12	. Правовий режим використання тваринного світу	3	9
13	Правове регулювання використання курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон	3	7
14	.Правовий режим використання природно-заповідного фонду	2	3
Разом		46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Наукова бібліотека (м.Ужгород, вул. Університетська, 14 <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>).

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійні презентації.

Програмне забезпечення – операційна система, пакет Microsoft Office.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: Система електронного навчання Moodle <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>, електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>, Google Meet, особиста електронна пошта.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Особливе адміністративне право: підручник / за ред. Бернда Візера, Ярослава Лазура, Тетяни Карабін, Олександра Білаша. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с.

2. Бондарчук Н. В. Природоохоронне законодавство та екологічне право: навч. посібник. Житомир : Вид-во ЖНАЕУ, 2015. 276 с.

3. Екологічне право : підручник / за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2021. 552 с.

4. Екологічне право : підручник / за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2019. 552 с.

Допоміжна література:

1. Гайдай С. В. Основи раціонального рекреаційного природокористування : навчальний посібник. Київ : 2020. 128 с.

2. Балюк Г.І. Екологічне право України. Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частини) : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид.. Чернівці : Кондратьєв А. В., 2020. 204 с.

3. Основи публічного адміністрування : навчально-методичний посібник / уклад.: Н. П. Матюхіна та ін. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. 79 с.

4. Якимчук А. Ю. Публічне адміністрування: навчальний посібник / А. Ю. Якимчук, О. М. Корецький. Донецьк : Юго-Восток, 2014. 224 с.

5. Якимчук А. Ю., Валюх А. М., Пахаренко О. В. Стратегія інформаційного забезпечення управління еколого-економічною безпекою України в умовах військово-політичної нестабільності : монографія. Рівне: НУВГП, 2020. 156 с.

6. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30 (23. 07. 96). Ст. 141.

7. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>.

8. Гірничий закон України : Закон України від 6 жовтня 1999 р. № 1127-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14>.

9. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

10. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> - законодавство України.
2. <https://court.gov.ua/> - офіційний веб-портал судової влади України.
3. <https://ccu.gov.ua/index.php> - офіційний веб-портал Конституційного Суду України.
4. <https://www.kmu.gov.ua/> - офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України.
5. <https://hudoc.echr.coe.int> - офіційний веб-портал Європейського Суду з прав людини.